

Inatsisartunut ilaasortaq
Jørgen-Ole Nyboe Nielsen

§ 36 tunngavigalugu apeqqut nr. 2008-106 meeqqat atuarfiat

Inatsisartut suleriaasianni § 36, imm. 1 naapertorlugu meeqqat atuarfiat pillugu apeqquteqarputit.

Naalakkersuisut apeqqutinut ima akissuteqarput:

Apeqqu: Meeqqat atuarfianni ilinniartitsisut qassit amigaataappat atuartitsineq ima ingerlasinnaassappat atuartitsinissamut pilersaarutit tamarmik inatsiseqarnikkullu piumasaqaatit pioreersut naammassineqarsinnaallutik?

Akissut: Ukiumi atuarfiusumi 2007-2008-mi ilinniartitsisoqarneq ima isikkoqarpoq:

Tabel 1. Nunatsinni meeqqat atuarfianni atuartut ilinniartitsisullu

Ilinniartitsisut	Ukioq atuarfiusoq 2007-2008		Ukioq atuarfiusoq 2003-2004	
		amerl. %-inngorlugu		amerl. %-inngorlugu
Atuartut amerlassusaat	10.273		11.344	
Ilinniartitsisut ilinniarsimasut, taakkununnga ilanngullugit meeqqat atuarfianni ilinniartitsisut (perorsaasut):	858	68,8	648	61,1
Aqutsisut, taakkununnga ilanngullugit atuarfiup direktørii allallu:	59	4,7	59	5,6
Atuartitsisut ilinniartitsisutut ilinniarsimangitsut:	331	26,5	354	33,4
Atuartitsisut katillugit:	1248	100,0	1061	100,0

Ukiumut atuarfiusumut 2003-2004-mut kisitsisitigut paasissutissat ilanngunneqarput meeqqat atuarfianni ilinniartitsisoqarnerup nikerarnera takutinniarlugu. Tabelimi takuneqarsinnaasutut ilinniartitsisutut ilinniarsimasut amerlassusaat 2003-mi 61 %-imit 2007-imi 69 %-ingajammut qaffassimavoq. – tassa ukiut sisamat ingerlanerini 8 procentpointimik qaffariarluni. Piffissaq suliffiusussat pillugu ilinniartitsisut isumaqatigiissutaat 2004-mi aggustimi atuutilersoq ilinniartitsisunik pisariaqartitsiner-mut sunnuteqarsimaqaaq, tassami kisitsisini takuneqarsinnaammat atuartut ikileri-arujussuaraluartut ilinniartitsisunik pisariaqartitsineq qaffariarujussuarsimasoq. Tamanna pingaartumik pissuteqarpoq piffissaq suliffiusussaq pillugu isumaqatigiissutip malitsigisaanik ilinniartitsisut piffissaq atuartitsiffigisartagaat ima allanngortinneqarmat piffissaq atuartitsiviusoq naliliinernut piareersarnernullu, isumaginnikk-

kut suliassanut, Suleqatigiinnermut Ataatsimiititaliami ataatsimiinnernik piareersaarnernut, atuarfimmi-angerlarsimaffimmi suliassanut piffissaqarnerunissaq pillugu si-vikillisillugu.

Ukiuumut atuarfiusumut 2008-2009-mut meeqqat atuarfianni ilinniartitsisoqarneq pillugu naatsorsuinerit kommuninit aatsaat takkussuutileruttorput, taamaattorli 11. klasseerunnera atuartullu ikileriarnerat pissutigalugit atuartut 950-it missaannik ikileriassammata ilinniartitsisutut ilinniarsimasut 76 %-inut amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq. (Tassani ilinniarfissuarmut 2008-mi naammassisut 50-it missaanniittut ilannngunneqanngillat). Atuartut ikileriarnernanut mianersorluni eqqoriaaneq tassaavoq ukiumi atuarfiusumi matumani timelærerinik pisariaqartitsinerup ilinniartitsisunik 100-t angullugit ikileriassasut, kommunimi qanoq klassilersuinissaq, kiisalu klassit qanoq amerlatiginissaat apeqputaalluni. Assersuutigalugu Maniitsup Kommuniata atuartut ikilinerat pissutigalugu atuarfiup ataatsip atorunnaarneqarnissaa toqqarpaa, kommunit allat ukioqatigiinni ataatsini ass. klassit marluk pilersinneqarnissaa toqqarlugu naak klassi ataasiinnaq pilersissinnaagaluarlugu. Kommunit allat ass. holdiliorput tamatumani klassit marluk piffissap ilaani holdinut pingasunut agguarneqartarlutik, allat marlunnik ilinniartitsisoqarneq atortarpaat aamma klassini angajullerni, tamannalu aammaarluni ilinniartitsisoqarnermut sunniuteqartarpoq. Pissutsit allat aamma tassaapput atuarfiit atuartunik sanngiitsunik nalinginnaasumik atuartitsinerup akuliutsitsiumasarnersut imaluunniit holdini ikittuinnarnik atuartulinni atuartitsinertut immikkulluunniit atuartitsinertut sulisoqarfiunerusariaqartumik aqqiisarnersut.

Allaat ilinniartitsisutut ilinniarsimangitsunik atuigaluarluniluunniit atuartitsinerup pitsaassusianut kinguneqarsinnaasoq alla tassaavoq atuarfiit atuartitsisut akornanni suleqatigiikkuutaanik pilersitsinissamut peqqussummi periarfissarititaasunik atuisarnersut. Atuarfippassuit suleqatigiikkuutaaliornikkut ilinniartitsisutut ilinniarsimangitsut piginnaasaannik atorluaasarpup, tamatumani ilinniartitsisutut ilinniarsimasut ilinniarsimangitsullu suleqatigiittarlutik taamalu ilillutik nukittoqutiminnik tamakki-sumik atorluaasarlutik.

Tabel 2-mi nuna tamakkerlugu atuartut amerlassusaannut sanilliullugu ilinniartitsisoqassutsip nikerarnera takutinneqarpoq. 2003-mi atuartut 1000-iugaangata ilinniartitsisutut ilinniarsimasut 57-it missaanniissimasut kisitsit atuartut 1000-iugaangata ilinniartitsisunut 84-it missaanniittunut qaffariarsimavoq. Kisitsit taanna ukiumi atuarfiusumi matumani 92-imut qaffassangatinneqarpoq. Ilinniartitsisutut ilinniarsimasut tamarmik ukiumi atuarfiusumi 2003-2004-mi agguaqatigiissillugu 17,5-inik atuartitaqarsimappup, ilinniartitsisutut ilinniarsimasut tamarmik ukiumi atuarfiusumi 2007-2008-mi agguaqatigiissillugu aqqaneq marluinnarnik atuartitaqarsimallutik.

Tabel 2. Atuartut 1000-iugaangata ilinniartitsisutut ilinniarsimasut amerlassusaat

Ukioq atuarfiusoq	2003-2004	2007-2008	2008-2009*
Atuartut amerlassusaat	11.344	10.273	9.323
Atuartut 1000-iugaangata ilinniartitsisutut ilinniarsimasut amerlassusaat	57,1	83,5	92,0

*2008-2009-mi nikerarnissatut naatsorsuutigisat. Tassani 2008-mit ilinniartitsisunngorlaat ilanngunneqanngillat.

Atuartut tamarmik meeqqat atuarfianni sammisani siunertanik, atuaqatigiikkuutaa-nut siunertanik ilikkagassatullu anguniakkanik naammaginatut naammassinnis-sinnaanissaannut ilinniartitsisut qassit amigatigineqarnersut erseqqissumik akis-sutissaqanngilaq. Maanna meeqqat atuarfianni ilinniartitsisutut atorfiit naapertorlu-git ukiumi atuarfiusumi 2007-2008-mi ilinniartitsisutut ilinniarsimasut 331-it amigaa-tigineqarsimapput tabelimi qulaaniittumi takutinneqartut. Politikikkut naliliineq aal-laavigalugu soorunami atuartitsisut ilinniarsimasut atorlugit tamakkiisumik ilinniartit-sisoqarnissaq anguniagaavoq. Aammattaaq atuartut ilinniarlutik ingerlaqqikkusuttut tamarmik meeqqat atuarfianni naammassereerlutik ilinnialersinnaanissaat naam-massinnissinnaanissaallu anguniagaavoq. Perorsaanikkulli isiginneriaaseq aal-laavigalugu sorspassuaqarpoq, taakkununga ilanngullugit atuarfimmi namminer-mi avataanilu pissutsit atuartut tamarmik meeqqat atuarfianni atuarnerminnik naam-massinnissinnaanerannut kingornalu ilinniaqqissinnaanerannut sunniuteqarsin-naapput. Atuarfimmi namminer-mi pissutsit tassaasinnaapput ilinniartitsisoqarneq, atuarfimmi/atuartitsivimmi atuartitsineq, isumassuineq, pilersaarusiomeq, aqutsi-neq, suleqatigiinneq, sullivimmi avatangiisit il.il. atuarfiup avataani pissutsit tassaa-sinnaapput isumassuisup perorsaanera meeqqamullu isumassuineq, ilaqutariit aningaasaqarnikkut inuuniarnikkullu atugaat, atuarfeqarfimmut aningaasaliissutit il.il., tassa pissutsit atuarfimmit toqqaannartumik sunniuteqarfigineqanngitsut.

Apeqquut: Akunnerit atuartitsiviusut qassit ilinniartitsisutut ilinniarsimann-gitsunik atuartitsisoqarluni ingerlanneqartarpat?

Akissut: Ukiumi atuarfiusumi 2007-2008-mi 568.378,61 tiimit ukiumut tiiminit 2080-iusunut ilinniartitsisutut atorfinnut 273-iusunut naapertuuttut atuartitsisunit ilinniartit-sisutut ilinniarsimanngitsunit naammassineqarput.

Apeqquut: Akunnerit atuartitsiviusut qassit naammassineqanngitsoortarpat?

Akissut: Meeqqat atuarfiannik aqutsinerup kommuninut nuunneqareemat Naalak-kersuisoqarfik ilinniartitsisut takkutinngitsoortarnerat pillugu kisitsisitigut paasissu-tissanik pissarsissaarpoq.

Apeqquut: Qulaani taaneqartut ukiut aggersut tallimat ingerlaneranni qanoq allannguuteqarnissaat Naalakkersuisut naatsorsuutigaat?

Akissut: Meeqqat atuarfianni ilinniarsimasunik ilinniartitsisoqarnermut tunngatillu-gu ilorraap tungaanut ineriartornerup ingerlaannarnissaa Naalakkersuisut naatsor-suutigaat. Ilinniarfissuarmut sulii qinnuteqartorpassuaqartarpoq, ilinniarnertuunngor-

niarfinnut qinnuteqartartut amerliartorput, tamannalu aamma ilinniartitsisutut ilinniartitaanermut qinnuteqartartunut sunniuteqassaaq. Inunngortartut ikiliartornerat pisutigalugu atuartut suli ikiliartussapput. Taamaattumik isumalluarluni eqqoriarneqarsinnaavoq ilinniartitsisussaaleqineq ukiut tallimat ingerlanerini 20 % inorlugu appariartinneqarsinnaassasoq. Tamannali ilinniartitsisussaaleqineq annikillisarniarlugu ilungersuuteqarnerit ataani taaneqartut iluatsinnissaat apeqqutaatillugu pitsaasumik sunnerneqarsinnaavoq. Aammattaaq Inerisaaviup ilinniartitseqqittarnermik suliniuterpassuisa atuartitsinerup pitsaassusianut sunniutlernissaat Naalakkersuisut naatsorsuutigaat, taamaalilluni atuartut amerlanerusut angusarissaarnerullutik atuarnermikk naammassinnittarsinnaalissallutik. Ukiaanerani ilinniartitaaneq pillugu ataatsimeersuarnermi inuussutissarsiutinut ilinniarfinit nalunaarutigineqareerpoq atuartut assassornermik ilinniartitaanermik aallartitsisut pitsanngoriartuinnartut soorunamilu Naalakkersuisut neriuutigaat tamanna ingerlaannassasoq.

Apeqqut: Suliniutit suut Naalakkersuisunit aallartinneqarpat aamma meeqqat atuarfianni ilinniartitsisut naammattut qulakkeerneqarnissaannut aallartinneqartussatut naatsorsuutigineqarpat?

Akissut: KANUKOKA aamma IMAK suleqatigalugit KIIIN Aalborgimi Odensemilu atorfiit pillugit saqqummeeqqammerneri peqataavoq tamannalu Københavnimi ilumik ammatitsinermik aaqjissuussinermik ilaneqarpoq.

KIIIN-ip KANUKOKA- aamma IMAK suleqatigalugit ukiumit atuarfiusumut tullermit ilinniartitsisunut sulilerlaanut pikkorissartitseqqittalernissaq pilersaarusiopaa, tamama ilinniartitsisut atorfimminniiginnarnissaannut iluaqutaanissaa neriuutigalugu.

Upernaamut ilinniartitsisut amerikkarmiut sulisussarsiariniarneqarnissaannut Joint Committeemi ilaasortaaneq KIIIN-ip atussallugu pilersaarutigaa, tamatumunngalu Kalaallit Nunaanni ilinniartitsisutut sulineq pillugu tuluttut paasissutissiortoqaleruttorluni.

Najugaq qimannagu ilinniartussanik tullianik qinnuteqartitsinermut atatillugu time-lærerit piukkunnartut ass. niuernikkut ilinniagaqarnissamik pikkorissaqqaarnissamik ilinniarfissuarmut neqeroortoqaqqissaaq.

Ukiumi ataatsimi ilinniarnertuunngorniarluni "misiligutaasumik klasseqarneq" maanna aamma Aasianni neqeroorutaalerpoq 2009-miillu ilinniarnertuunngorniarfinit tamaniit neqeroorutaalissalluni, tamatumani misilittakkat naapertorlugit ilinniartut amerlanersaat ilinniartitsisutut ilinniarnissamik qinnuteqartarlutik.

Meeqqat atuarfianni ilinniartitsisut ilinniartitsisutut qaffatsinneqarnissaannut periarfissat ilinniarfissuarmi misissorneqaleruttorpoq.

Ikinngutinnersumik inuulluaqqusillunga

Tommy Marø